

ВІДЗИВ
ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА
кандидата юридичних наук, доцента,
секретаря судової палати з розгляду цивільних справ апеляційного суду
Одеської області, судді Дрішлюка Андрія Ігоровича
на дисертацію Грігор'янц Галини Ігорівни на тему:
“Піратство як порушення авторських і суміжних прав у мережі
Інтернет” ,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за
спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне
право; міжнародне приватне право

Актуальність теми дослідження. Науково-технічний прогрес суттєво вплинув на всі соціальні сфери суспільства, особливо інформаційну. Інтернет мережа стає основним джерелом інформації, в тому числі комерційної, за користування якою слід платити її власникам (правоволодільцям). Порушення авторських та суміжних прав з використанням інтернет-ресурсів стали розповсюдженим явищем в Україні. В легальному продажі з'явилися навіть медійні програми, з програмним забезпеченням, яке орієнтовано на Інтернет-ресурси, зміст яких викликав обурення значної кількості правоволодільців. Останні, в свою чергу, всіма засобами намагаються припинити діяльність таких ресурсів. Серед останніх гучних подій навколо сайтів-зберігачів слід згадати закриття інтернет ресурсу «EX.UA». Як вказує «Вікіпедія», цей сайт був найбільшим українським файлообмінником, заснованим влітку 2009 року, з розташуванням всіх серверів на території України, та займав за даними Alexa.com, станом на листопад 2016 року, 11 місце серед найвідвідуваніших сайтів в Україні. Разом з тим, 16 листопада 2016 року сайт оприлюднив заяву про припинення роботи ресурсу, що викликало неоднозначну реакцію в українському суспільстві. До цього

кіберполіцією було припинено діяльність українського онлайн кінотеатру «FS to».

З огляду на це, дисертаційне дослідження Грігор'янц Г.І., яке мало на меті дослідження причин ІТ-піратства у сфері авторського права та суміжних прав, ставлення суспільства до цього явища, а також визначення шляхів гармонізації інтересів авторів, правоволодільців та суспільства, вдосконалення чинного українського законодавства в частині охорони та захисту авторських та суміжних прав, є актуальним та практично вагомим.

Ступінь обґрунтованості, достовірність і новизна сформульованих у дисертації наукових положень та висновків.

Дисертація являє собою завершену наукову працю, у якій здобувач досліджує причини виникнення ІТ-піратства, його ознаки та види, здійснює розмежування ІТ-піратства і контрафакції, аналізує захист та охорону авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет в Україні та окремих іноземних країнах. При цьому дисертант робить обґрунтовані висновки за рахунок аналізу достатньої кількості наукових джерел, законодавства, матеріалів судової практики.

Виходячи з цілей та завдань дисертаційного дослідження автор присвятив перший розділ встановленню та дослідженню причин появи ІТ піратства. Здобувачем слушно звертається увага на те, що ринкова вартість об'єктів інтелектуальної власності стимулює процес вдосконалення нормативно-правового регулювання охорони таких об'єктів, оскільки кількість правопорушень у зазначеній сфері постійно зростає. Слід також погодитись з тим, що найбільш збитковим та найбільш поширеним правопорушенням є піратство в авторському праві і суміжних правах (с.13).

Звертає на себе увагу проведений здобувачем аналіз позитивних та негативних сторін впливу глобалізації на право інтелектуальної власності (с. 19-20), причин, які стимулюють піратство (с. 24-25), який проведено достатньо професійно, з аналізом значної кількості наукової літератури та публікацій в пресі (с. 30-34).

Автор також слушно зазначив, що законодавче визначення піратства в українському законодавстві зводиться до переліку неправомірних дій, що не розкриває особливості піратства, та не дозволяє здійснити його відмежування від інших порушень авторських і суміжних прав. Так само широке використання терміну контрафактні твори не точно ідентифікує ІТ піратство (с. 33).

Автором проаналізовано визначення піратства вироблені доктриною (а.с. 43-44), при цьому звертається увага на етимологічний аспект цього поняття. В роботі досліджуються форми піратства (с. 47), форми неліцензійного програмного забезпечення (с. 48).

Особливим аспектом дослідження визначено авторкою ставлення суспільства до піратства в мережі Інтернет та вплив піратських партій на громадську думку, чому автор присвятив окремий розділ 2. Автором пропонуються авторські визначення піратства в мережі Інтернет; Інтернет-піратства, які не зважаючи на дискусійний характер, доволі точно описують сутність цих явищ (с. 86).

Слід погодитись з автором, що традиційно правоволодільці вимагають посилення відповідальності, залучення до боротьби з правопорушниками провайдерів та інших суб'єктів відносин в мережі Інтернет. Разом з тим, користувачі невдоволені обмеженнями, які накладаються, оскільки звикли до користування мережею без обмежень та безоплатно, а тому сьогодні актуальним питанням є визначення ефективних шляхів узгодження інтересів авторів, правоволодільців, користувачів та держави. Цьому аспекту в роботі також приділена значна увага.

Особливо цінним є авторський аналіз досвіду правового регулювання Інтернет відносин в окремих іноземних країнах, який може бути використаний в нашій країні (с. 104-108).

З врахуванням специфіки предмету, обраного для дослідження, автор звертається до проблеми захисту авторських і суміжних прав від піратства в мережі Інтернет. В результаті проведеного дослідження автором

запропоновані варіанти вирішення проблеми гармонізації інтересів авторів і (або) правоволодільців та суспільства (с. 163-164).

Повнота викладу положень дисертації в опублікованих працях.

За темою дисертаційного дослідження здобувачем опубліковано 7 наукових статей, з яких 6 статей опубліковано у фахових виданнях, перелік яких затверджено МОН України, 1 статтю – у зарубіжному періодичному виданні. Серед інших опублікованих праць дисертанта, які додатково відображають наукові здобутки дисертації, є тези (матеріали) дев'яти конференцій, засіданнях круглих столів. Опубліковані наукові праці з достатньою повнотою відображають основні результати проведених здобувачем досліджень всіх розділів дисертації; серед них немає публікацій, написаних у співавторстві.

Відповідність дисертації спеціальності, з якої вона подана до захисту.

Зміст дисертації відповідає науковій спеціальності 12.00.03, з якої вона подана до захисту.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Разом з тим, дисертаційне дослідження Грігор'янц Г.І., як і будь-яка наукова праця, не позбавлене ряду дискусійних положень, а також позицій, щодо яких слід зробити такі зауваження:

1. Автором вказано, що ознака значного розміру шкоди є оціночною категорією, яка необхідна для регулювання відносин між авторами (правоволодільцями) та суспільством, що дозволяє використання твору в особистих цілях та обмежує зловживання з боку авторів (правоволодільців).

При цьому без наявності «значної шкоди», доведеної в судовому порядку, незаконне розповсюдження об'єктів авторського права і суміжних прав з ідеологічних мотивів не може вважатися піратством. В контексті наведеного потребує уточнення порядок визначення розміру «значної шкоди» та її співвідношення з поняттям «збиток».

2. В роботі майже відсутня судова практика та її аналіз в контексті обраного аспекту дослідження. В зв'язку з наведеним виникає питання щодо особливостей судового захисту з точки зору автора від ІТ-піратства та його ефективності.

3. Роблячи акцент на технічній складовій боротьби з піратством автор майже залишає поза увагою питання щодо розробки ефективних цивільно-правових способів захисту від порушень авторських та суміжних прав в мережі Інтернет.

4. Наведено позитивний досвід врегулювання спірних правовідносин в окремих країнах, проте його потенційне використання в українських умовах не знайшло свого повного відображення в проведеному дослідженні.

Наведені зауваження не применшують у цілому високої позитивної оцінки дисертаційного дослідження, яке присвячене актуальній та практично вагомій проблематиці. Дисертація є самостійною, закінченою науковою працею, яка відповідає вимогам, що встановлені до робіт такого рівня щодо новизни та досягнення наукових результатів.

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК:

Дисертаційна робота Грігор'янц Галини Ігорівни на тему “Піратство як порушення авторських і суміжних прав у мережі Інтернет”, є завершеною науковою працею, яка присвячена актуальним проблемам ІТ-піратства як порушення авторських і суміжних прав, яка виконана на належному науковому рівні, містить аналіз доктрини, чинного українського та

іноземного законодавства, а також підготовлені дисертантом на основі проведеного дослідження нові наукові положення та пропозиції, спрямовані на вдосконалення цивільного законодавства України.

Дисертація та автореферат як за змістом, так і за оформленням відповідають основним вимогам, встановленим для дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. Зміст автореферату належним чином відображає основні положення дисертації.

Наведене дозволяє зробити обґрунтований висновок, що дисертація та автореферат Грігор'янц Галини Ігорівни на тему "Піратство як порушення авторських і суміжних прав у мережі Інтернет", можна розглядати як самостійну роботу, яка становить певний внесок у розвиток сучасної науки цивільного права, відповідає існуючим державним вимогам, які пред'являються до змісту та оформленню дисертацій та авторефератів, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 — цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право.

Офіційний опонент

кандидат юридичних наук, доцент,

секретар судової палати з розгляду цивільних справ

апеляційного суду Одеської області,

суддя апеляційного суду Одеської області

 А.І. Дрішлок

підпис А.І. Дрішлюка засвідчую

в.о. начальника відділу кадрової роботи та управління персоналом

апеляційного суду Одеської області

 О.В. Радош

15.12.2016 р.